

Adequate hulp van de BHV'er

De overheid heeft onlangs bepaald dat zij geen enkele organisatie op het gebied van EHBO meer erkent. Daardoor heeft elk bedrijf de vrijheid zijn werknemers bij ieder willekeurig instituut een cursus te laten volgen. Hetzelfde geldt voor het vakbekwaamheidcertificaat; ook dat kan bij elke certificatie-instelling worden behaald. Is dit een goede ontwikkeling?

I. MEIJN, B

O P L E I D I N G E N

Ramona Meijn is lid van de normcommissie Bedrijfs hulpverlening en calamiteitenbeheersing bij het Nederlands Normalisatie-instituut en directeur van NedCert. www.nedcert.nl

Een kwaliteitsverklaring voor persoonscertificatie wordt afgegeven volgens ISO/IEC 17024:2003, door een door de Raad voor Accreditatie (RvA) erkende certificatie-instelling. Maar daarmee ben je er nog niet. Het competentieniveau van de gecertificeerde is net zo belangrijk.

Personen die geslaagd zijn voor het examen ontvangen een internationaal geldig en erkend certificaat van vakbekwaamheid, bijvoorbeeld op het gebied van bedrijfshulpverlening.

Er kan onder meer examen worden gedaan voor het certificaat SEHSO, Spoedeisende Hulpverlening bij Slachtoffers (basisniveau). De cursus hiervoor vormt samen met de cursus SEHCI, Spoedeisende Hulpverlening bij Calamiteiten en Incidenten (basisniveau), de opleiding voor de functie van bedrijfshulpverlener. De opleiding is breed opgezet, waardoor de geslaagden allround BHV'ers zijn. Met het SEHSO-certificaat kunnen zij spoedeisende hulp verlenen aan slachtoffers van alle leeftijden. Onderdelen van de cursus zijn onder andere verbandleer, reanimeren, toepassen van een AED en de CPREzy (het hartmassageapparaat). Op het eerste gezicht lijkt dit niets nieuws onder de zon, maar schijn bedriegt.

Adequate bedrijfshulpverlening

Vrijwel alle cursussen EHBO en levensreddende handelingen, meestal onderdeel uitmakend van een BHV-cursus, werken met een symptomatische aanpak. Het gevolg is dat de deelnemer aan het eind van de cursus onder andere weet hoe hij moet reanimeren en hoe hij bepaalde handelingen moet uitvoeren, bijvoorbeeld hoe hij iemand die bewusteloos is in de stabiele zijligging moet leggen.

Volgens velen is dit lang niet voldoende om te kunnen spreken van adequate bedrijfshulpverlening. Daarom is er behoefte aan een opleiding en bijpassend examen waardoor de bedrijfshulpverlening wel adequaat kan worden verleend. Tijdens de opleidingen tot de NedCert-examens leren de deelnemers niet alleen hoe iets moet worden gedaan, maar ook waarom en wanneer. Hierdoor leren ze nadenken over de uit te voeren handelingen en de gevolgen daarvan, zodat er geen sprake is van symptomatisch handelen.

Als de BHV'er alleen handelingen kan uitvoeren, dan is het ten

eerste de vraag óf hij het zal constateren wanneer een uitgevoerde handeling niet het gewenste resultaat heeft gehad. Mocht hem dit wel zijn opgevallen, dan wordt ten tweede het bedenken van alternatieve maatregelen erg ingewikkeld als de BHV'er nooit geleerd heeft om zelf na te denken over het mogelijke effect van die maatregelen. Het is dus nog maar de vraag of een BHV'er die een cursus levensreddende handelingen heeft gevolgd, in staat is om levensreddend op te treden.

Casus

Een BHV'er heeft een BHV-cursus gevolgd waarvan levensreddende handelingen deel uitmaakten en is nu met de bedrijfshulpverleningstaken in de organisatie belast. Als hij terugkomt van de lunch, treft hij zijn manager aan die onder aan de trap met een licht bloedende hoofdwond op de grond ligt.

De BHV'er controleert de vitale functies en constateert dat het slachtoffer bewusteloos is.

Inmiddels hebben collega's via 112 alarm geslagen. De BHV'er heeft geleerd dat bij een bewusteloos slachtoffer de ademhaling bedreigd is, daarom legt hij het slachtoffer in de stabiele zijligging en daarna wacht hij totdat de ambulance is gearriveerd. De ambulance is er vrij snel, maar helaas blijkt het slachtoffer toch te zijn overleden.

Dit is slechts een voorbeeld van een situatie die kan ontstaan als een BHV'er niet geleerd heeft waarom en wanneer een bepaalde handeling moet worden uitgevoerd, wat de consequenties van die handeling kunnen zijn en wat het vervolg is op die handeling. De BHV'er valt niets te verwijten, want hij heeft precies dat gedaan wat hem geleerd is.

Meedenken over beleid

Helaas is het beeld dat velen van bedrijfshulpverlening hebben niet bepaald gunstig te noemen. Dit wordt mede veroorzaakt doordat er naast goede opleidingen ook zogenaamde wildgroei is ontstaan waarvan de kwaliteit niet vaststaat. Daarnaast kan het management van een organisatie van mening zijn dat, buiten het hoofd BHV, personen die in het normale bedrijfsproces een leidinggevende functie bekleden, zich beter niet met bedrijfs-

hulpverlening kunnen bezighouden. Daarom worden deze taken nogal eens gedelegeerd aan werknemers, zonder dat deze verder enige inbreng krijgen in de opzet en het onderhoud van de BHV-organisatie.

Een gecertificeerde BHV'er moet echter kunnen meedenken over het veiligheids- en gezondheidsbeleid van de organisatie, zodat dit beleid kan worden gedragen door alle werknemers. Daarom moet de benodigde kennis, vaardigheid en intelligentie van werknemers die de functie van BHV'er gaan bekleden, niet worden onderschat. Het is daarnaast wenselijk dat deze werknemers alle medewerking krijgen van het management.

Dynamische verbetermethode

Een bedrijfshulpverlener moet in staat zijn om van tevoren na te denken over en conclusies te trekken ten aanzien van de gevolgen van zijn handelen. De PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act) is dan ook het fundament waarop zijn vakbekwaamheid gebaseerd moet zijn. Dit is een managementprincipe om doelstellingen te bepalen en te bereiken en om processen te beheersen en te verbeteren.

Een simpele vertaling hiervan is:

■ probleem; ■ doel; ■ actie; ■ evaluatie; ■ terugkoppeling.

De dynamische verbetermethode wordt zowel op operationeel niveau als op leidinggevend en organisatorisch niveau toegepast. De toepassing van deze methode wordt hieronder met betrekking tot de eerder genoemde casus beschreven.

Probleem

Er ligt een bewusteloos slachtoffer op de grond, waarvan de ademweg mogelijk geblokkeerd is.

Doel

De ademweg van het slachtoffer is vrij en hij ademt goed.

Actie

De gecertificeerde BHV'er denkt eerst na welk effect een handeling (actie) op het slachtoffer zal kunnen hebben, voordat hij de handeling toepast. Omdat het slachtoffer onder aan de trap ligt, is de kans groot dat hij van de trap is gevallen en bovendien blijkt hij, na het controleren van de vitale functies, bewusteloos te zijn. Daarom moet de BHV'er een bepaalde handeling uitvoeren waardoor een vrije ademweg ontstaat.

Evaluatie

De gecertificeerde BHV'er stelt vast of de actie het gewenste effect heeft gehad, dat wil zeggen dat de ademweg vrij is en het slachtoffer goed ademt.

Terugkoppeling

Naar aanleiding van het resultaat van de actie, wordt het huidige probleem geïnventariseerd.

Zijn er nog meer problemen, nadat het eerste probleem is opgelost en blijft het eerste probleem opgelost of is de ademweg weer niet vrij?

Als het probleem is gewijzigd, worden de doelstellingen gewijzigd en wordt de actie aangepast.

Dit is een vicieuze cirkel, met als doel een continue verbetering, maar ten minste de stabilisatie van de vitale functies van het slachtoffer.

Doordat de BHV'er steeds opnieuw het huidige probleem inventariseert, kan hij adequate, op spoedeisende hulp gerichte maatregelen nemen. Soms is een probleem echter zo groot dat alle inspanningen zijn gericht op het oplossen van dit grootste probleem en zal hij bijvoorbeeld niet toekomen aan het verbinden van wonden. Zo zal bij een ademstilstand worden beademd, bij voorkeur met een beademingsmasker en bij een hartstilstand worden gemasseerd, bij voorkeur met een CPREzy, waardoor de overlevingskans van het slachtoffer aanzienlijk zal stijgen. De kans is hierdoor groot dat dit ongeval een andere afloop zal hebben.

Kwaliteit en competentie

Dat iemand ten aanzien van een cursus EHBO of levensreddende handelingen en certificering van vakbekwaamheid in dit vakgebied, de keuze heeft uit diverse aanbieders op de markt is een goede ontwikkeling, mits men het kaf van het koren scheidt. Een goede opleiding houdt onder meer in dat iemand leert nadenken over de mogelijke gevolgen van zijn handelingen. Een cursus die opleidt tot officiële examens is een belangrijk criterium bij het bepalen van de keuze, maar ondanks dat een cursus wordt afgesloten met een officieel examen kan de inhoud van de opleidingen verschillen. Er worden immers op meerdere competentieniveau's examens afgenomen en de inhoud van een cursus is meestal op het niveau van het bijbehorende examen afgestemd.

Verskil tussen leven en dood

Bedrijfshulpverlening is een serieuze aangelegenheid, want adequaat ingrijpen van een vakbekwame, spoedeisende hulpverlener (BHV'er) kan het verschil maken tussen leven en dood. Daarom moet de bedrijfshulpverlening adequaat worden verleend. Er is pas sprake van adequate bedrijfshulpverlening als binnen een paar minuten na het incident optimale hulp aan het slachtoffer wordt verleend.

De competenties van spoedeisende hulpverleners worden aanbevolen in de ontwerp Nederlandse Norm NEN 4000:2005 Bedrijfs-hulpverlening (In-company emergency services).

Het bezit van de vakbekwaamheidcertificaten SEHSO en SEHCI heeft een positieve uitwerking op de totale veiligheid en gezondheid binnen een organisatie. Met een kwaliteitsverklaring van een adequaat competentieniveau zal de BHV'er eerder de vereiste bedrijfshulpverlening kunnen verlenen en levensreddend kunnen optreden. En dat is maar goed ook, want ook u kunt van de trap vallen en dan heeft u recht op adequate hulp van de BHV'er! ■